

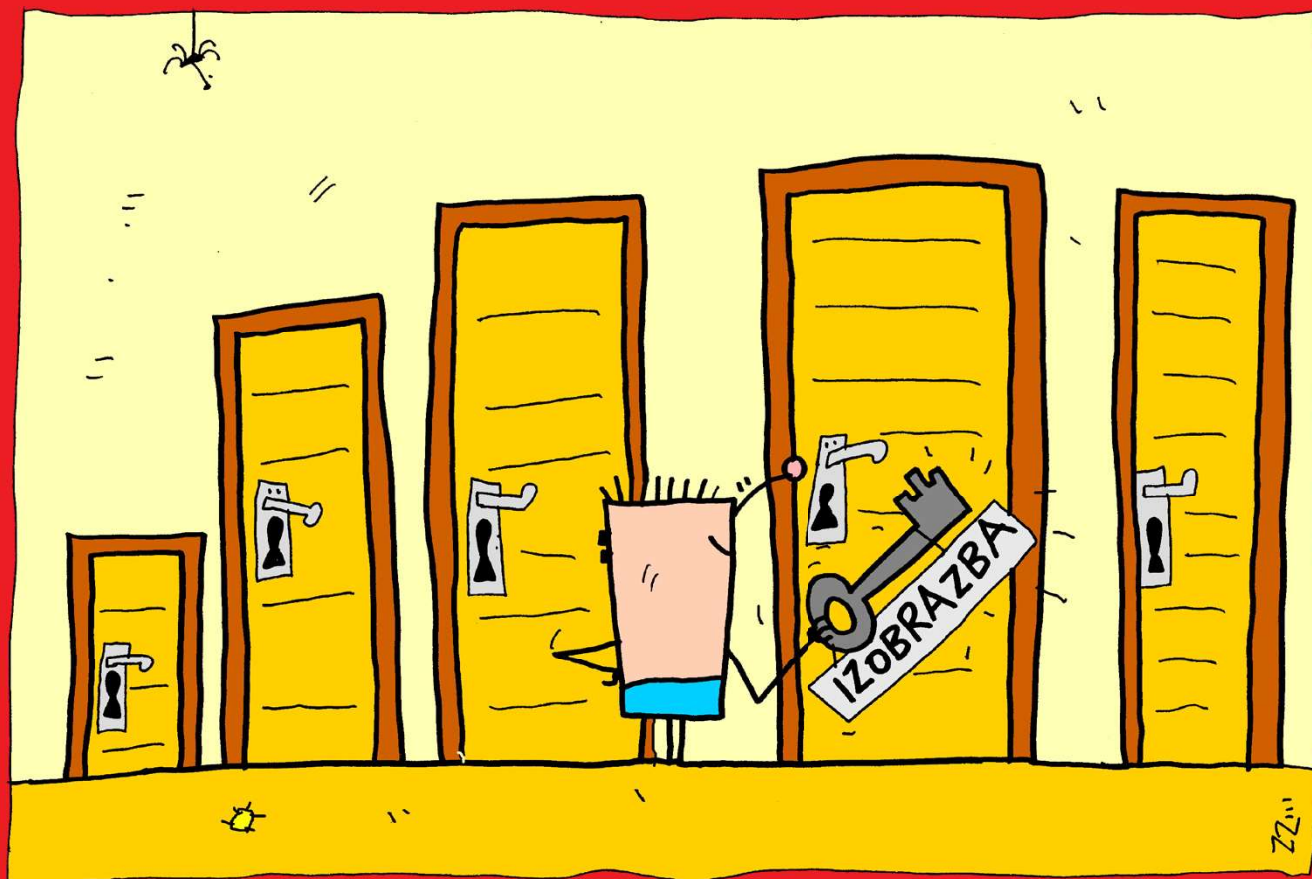
Znanje je edina stvar, ki nam je ne more nihče vzeti

Delavci vseh dežel, izobražujmo in združimo se ...

Izobraževati in učiti se pomeni »biti fit«

Predstavitelj Sindikalne akademije

O projektu »Za krepitev socialnega dialoga«

*Izobraževanje – znanje
za ravnanje*

Znanje je edina stvar, ki nam je ne more nihče vzeti

Zakaj je izobraževanje odraslih pomembno za družbo, kako je urejeno in organizirano v Sloveniji ter kaj počnejo različni izvajalci izobraževanj? Ponujamo nekaj vpogledov iz prve roke, ki jih je prispevalo več organizacij, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih in vseživljenjskim učenjem pri nas.

ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE

Vseživljenjsko učenje je pomembno tako za posameznika kot za skupnost

Izobraževanje odraslih je v sodobni družbi del izobraževanja. Vseživljenjsko učenje, ki se ne konča s pridobitvijo potrdila o zaključenem izobraževanju v mladosti, je pomembno tako za posameznike kot tudi skupnost. Nenehno učenje in izpopolnjevanje je stalnica našega življenja, saj smo le tako v stiku z razvojem sodobne družbe. Pomembno je z vidika kariere, saj lahko odrasli z vseživljenjskim izobraževanjem nenehno izpopolnjujemo svoje znanje, spretnosti, veščine ter se tako lažje prilagajamo spremembam na trgu dela. Vseživljenjsko izobraževanje je pomembno tudi za razvoj aktivnega državljanstva, socialne kohezije in zaposlovanja.

V Sloveniji želimo v vseživljenjsko izobraževanje vključiti čim več odraslih, saj potreba po nenehnem izobraževanju in pridobivanju različnih kompetenc narašča. Cilj je, da imajo odrasli znanje in spretnosti, s katerimi se bodo lahko aktivno vključevali tako v različne delovne procese kot tudi v procese družbenega življenja.

Trije glavni motivi

Po izkušnjah z delom na področju izobraževanja odraslih, še posebej pri svetovalnih dejavnostih, so glavni motivi za nadaljnje izobraževanje in učenje odraslih naslednji:

Zahteve delovnih mest: Delovna mesta se intenzivno spreminjajo in zaposleni morajo spretnosti za opravljanje dela nenehno aktualizirati. Določena delovna mesta se ukinjajo, prihaja do informatizacije dela, poklici, ki smo jih poznali, izginjajo, nastajajo novi. Zaposleni morajo biti v takšnih razmerah na trgu dela fleksibilni, sposobni se prilagajati novim razmeram in pre-razporeditvam na nova delovna mesta. To pa velikokrat le z dokončanim formalnim izobraževanjem, sploh če so ga odrasli končali že dolgo nazaj, ni dovolj.

Večja konkurenčnost na trgu dela: Znanje, ki ga pridobimo v okviru formalnega izobraževanja in je bilo pridobljeno kar nekaj časa nazaj, morajo odrasli, če želijo biti konkurenčni na trgu dela, nenehno izpopolnjevati, pridobivati nove kompetence, kompetence prihodnosti, kot so digitalne kompetence, znanje tujih jezikov, komunikacijske spretnosti, timsko delo, kritično razmišljanje, medkulturne kompetence in podobno.

Želja po dodatnem vključevanju v neformalno izobraževanje za osebni razvoj: Veliko odraslih se vključuje v dodatno izobraževanje in usposabljanje zaradi osebnostnega razvoja, radovednosti in rasti. Njihova motivacija je lahko večja splošna razgledanost in sledenje sodobnemu razvoju družbe, pa osebni interes po dodatnem znanju, želja za kakovostnejše življenje v medosebnih odnosih, na področju zdravja, športa in drugih aktivnosti prostega časa.

Zmotno prepričanje, da se morajo učiti le mladi

Glavni stereotipi o izobraževanju odraslih so še vedno povezani s starostjo ter miselnostjo o nepotrebnosti dodatnega izobraževanja. Ogromno odraslih še vedno meni, da so za izobraževanje prestari, da se morajo učiti le mladi in da dodatnega znanja ne potrebujejo ali pa nimajo časa zanj.

Vključevanje v izobraževanje se splača!

Morda je težko začeti, sploh nekaterim odraslim, ki se dalj časa niso izobraževali, a je vredno poskusiti in vztrajati. Z vključevanjem v različne programe in usposabljanja bodo odrasli pridobili spretnosti in veščine tako za svoje delo kot za vsakodnevno življenje. Lažje bodo kos sodobni tehnologiji, spremembah v družbi in pri zaposlitvi, zato se izobraževanje izplača. In tudi zabavno bo, saj lahko poleg novega uporabnega znanja spoznajo tudi druge, zanimive ljudi. Tako postanejo samozavestnejši

in tudi sicer bolj aktivni v svojem življenju.

Andreja Dobrovoljc, Andragoški zavod Slovenije, <https://www.acs.si/>

ANDRAGOŠKI ZAVOD MARIBOR - LJUDSKA UNIVERZA

Odrasli se učimo drugače

Najpogostejši stereotip je ta, da se odrasli učimo »težje« in počasneje. V resnici je tako, da se odrasli učimo na kvalitativno drugačen način: v proces učenja vpletamo naše delovne in življenjske izkušnje, smo bolj kritični kot mladi, hitreje razmišljamo o tem, kako novo pridobljeno znanje uporabiti v praksi in podobno. Družba bi po našem mnenju morala razbiti mit, da lahko učenje poteka predvsem v učilnicah, v šolski obliki in na frontalni način. Učenje je najzahtevnejši miselni, psihološki proces: učenje odraslih lahko poteka tudi neformalno, priložnostno, izven okvirov učilnic in togih učnih načrtov. Izobraževanju odraslih je bližje »odprti učni načrt«, višja stopnja prilagajanja predznanja udeleženec in udeležencev, povezovanje teorije in prakse.

Kopica raznolikih programov

Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza ponuja programe formalnega izobraževanja, kar pomeni možnost dokončanja osnovnošolske izobrazbe odraslih in pridobitve različnih poklicev na ravni srednješolskega izobraževanja odraslih. Čedalje večjo pozornost namenjamo programom neformalnega izobraževanja, in sicer tako za potrebe poklica in dela kot tudi za osebni razvoj. Tovrstno izobraževanje obsega tečaje tujih jezikov (še zlasti nemščine in angleščine), različnih vrst računalniškega izobraževanja, tudi treningov socialnih veščin (komunikacija ipd.). Programi potekajo tako za posameznike kot tudi za zaključene skupine na naslovih podjetij. Tipičnega uporabnika teh programov so določili pogoji financiranja programa

(Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Evropski socialni sklad), to pa je odrasli z največ zaključeno štiriletno srednjo šolo, ki je obenem starejši od 45 let. Naš zavod se po drugi strani intenzivno ukvarja z izobraževanjem tujcev, ki se učijo slovenščine kot tujega jezika.

Za novo znanje ni nikoli prepozno

Bralke in bralce bi opogumili, da potrkajo na vrata svetovalnih središč, ki delujejo na naslovih sedemnajstih ljudskih univerz po Sloveniji: <https://isio.acs.si/sredisca/>. Naj se sliši še tako patetično, a v teoriji in praksi drži, da za novo znanje ni nikoli prepozno, da se vedno v življenju lahko še česa naučimo, kar v naslednjem koraku prispeva k boljši kakovosti poklicnega dela in osebnega življenja nasploh. V svetovalnih središčih vam lahko izkušene svetovalke in svetovalci odgovorimo na vaša vprašanja, povezana z možnostmi pridobivanja novega znanja, spodbudimo vas k pridobivanju znanja in premagovanju ovir, vas po potrebi zastopamo na naslovih drugih organizacij in podobno.

Alenka Sagadin Mlinarič, Andragoški zavod Maribor - Ljudska univerza, <http://www.azm-lu.si/>

LJUDSKA UNIVERZA JESENICE

Izobraževanje pozitivno vpliva na družbeno blaginjo

Vključenost v izobraževanje lahko pomembno vpliva na kakovost posameznikovega bivanja, fleksibilnost in samoiniciativnost posameznika ter zmanjša verjetnost, da bo brezposeln. Pozitivno vpliva tudi na njegov karierni razvoj in na višino plače. Med pozitivne učinke sodijo tudi zdravje, zadovoljstvo in osebnostni razvoj posameznika ter vključenost v družbo. Posameznik ima od izobraževanja različne koristi, ki povečujejo kakovost njegovega bivanja in prispevajo k njegovi socialni vključenosti.

Izobraževanje pozitivno vpliva na družbeno blaginjo in družbeno kohezijo. Stopnja brezposelnosti je pri terciarno in srednješolsko izobraženih v povprečju nižja kakor pri nizko izobraženih, bolje izobraženi imajo v povprečju tudi višje dohodke. Brezposelnost in višina dohodka pomembno vplivata na stopnjo tveganja revščine, ki je pri nizko izobraženih precej višja kakor pri srednješolsko in terciarno izobraženih. Dosežena izobrazba tako posredno prek zaposlenosti in brezposelnosti

sti ter višine posameznikovega dohodka vpliva na stopnjo tveganja revščine, socialno vključenost, stopnjo kriminalitete, na strpnost, zaupanje v druge ljudi in na zdravje prebivalstva.

Dobra organiziranost in dostopnost, a težave s financiranjem

Glavna značilnost izobraževanja odraslih v Sloveniji je velika programska in institucionalna pestrost. Mreža ponudnikov izobraževanja odraslih je sestavljena iz specializiranih zavodov za izobraževanje odraslih ter različnih organizacij, ki izvajajo izobraževanje odraslih kot dopolnilno dejavnost. Odrasli lahko pridobijo kvalifikacije na vseh stopnjah izobraževanja. Formalno izobraževanje odraslih je zagotovljeno s programi in aktivnostmi, prilagojenimi odraslim. Izvajalci teh programov so javne šole oziroma njihove enote za izobraževanje odraslih, ljudske univerze in druge organizacije za izobraževanje odraslih, podjetniški izobraževalni centri, raziskovalno-razvojne organizacije za izobraževanje odraslih, visokošolski zavodi, posamezniki in zasebniki, ki imajo

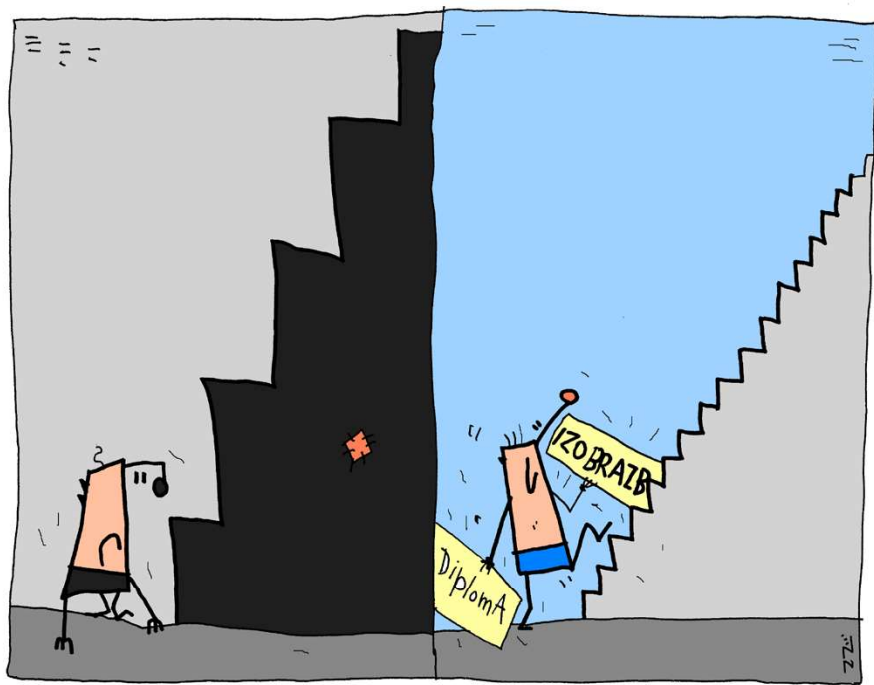
status zasebnega učitelja. Izvajalci morajo izpolnjevati nacionalno predpisane pogoje glede osebja, prostorov in opreme. Neformalno izobraževanje in usposabljanje je organizirano v šolah, ljudskih univerzah, pa tudi v podjetjih, drugih delovnih okoljih, društvih in podobno.

Izobraževanje odraslih je v Sloveniji tudi v primerjavi z drugimi evropskimi državami zelo dobro organizirano in dostopno. Seveda pa se srečujemo s problemom financiranja. Največji problem je dejstvo, da se večina izobraževanja odraslih financira iz evropskih skladov, v glavnem iz Evropskega socialnega sklada, zelo malo sredstev pa pride iz nacionalnega proračuna. To seveda pomeni nestabilnost financiranja. Pred dvema letoma pa je bil sprejet nov zakon o izobraževanju odraslih, ki prvič uvaja javno mrežo, ki bo zagotavljala sicer skromno, pa vendar stabilno financiranje dejavnosti svetovanja v izobraževanju odraslih.

Ustanova s 60-letno tradicijo

Ljudska univerza Jesenice je javni vzgojno-izobraževalni zavod za izobraževanje

odraslih s 60-letno tradicijo. Odraslim zagotavlja možnost pridobivanja, nadgrajevanja in obnavljanja znanja. Letno izvedemo okrog 14.000 izobraževalnih ur za 7000 udeležencev. Pokrivamo celotno paleto izobraževalnih programov za odrasle – od programov za pridobitev formalne izobrazbe do številnih neformalnih programov, kjer odrasli pridobivajo tako poklicne kot tudi ključne zmožnosti in znanja. Poleg tega odraslim nudimo vse potrebne podporne dejavnosti za uspešno izobraževanje. Z vključitvijo v dejavnost svetovanja odraslim zagotavljamo pomoč pri odločanju za izobraževanje, pomoč pri ugotavljanju in vrednotenju neformalno pridobljenih znanj in zmožnosti ter pomoč pri načrtovanju vseh nadaljnjih poti učenja in razvoja kariere. Vsem, ki jim iz kakršnih koli razlogov tradicionalno učenje in izobraževanje nista dostopna ali jim ne ustrežata, omogočamo vključitev v središče za samostojno učenje, kjer s podporo usposobljenih svetovalcev odrasli samostojno pridobivajo, utrjujejo in nadgrajujejo svoje znanje.

Nikoli nismo prestari za učenje

Slovenci smo velikokrat že po štiridesetem letu starosti prepričani, da smo prestari za učenje in da nam to ne bo koristilo. Pri tem pa pozabljamo, da se učimo zato, da bomo bolje živeli ter znali in zmogli opravljati številne naloge, ki jih pred nas postavlja nenehno spreminjajoča se družba. Znan slovenski pregovor »Kar se Janezek nauči, to Janez zna« tako že dolgo ne velja več.

Poleg tega je znanje edina stvar, ki nam je nihče ne more vzeti.

Maja Radinovič Hajdič, Ljudska univerza Jesenice, <https://lu-jesenice.net/>

ZASAVSKA LJUDSKA UNIVERZA

Izobraževanje podaljšuje dolžino in kakovost življenja

Izobraževanje odraslih pomeni za veliko odraslih, ki iz kakršnihkoli razlogov niso končali formalnega izobraževanja, drugo priložnost za pridobitev izobrazbe oziroma poklica. Poleg tega nudi različna kakovostna neformalna izobraževanja in usposabljanja za dvig različnih temeljnih in poklicnih kompetenc. Z raznovrstnimi projekti daje nove priložnosti za vseživljenjsko učenje, medgeneracijsko sodelovanje in socialno vključevanje za številne ranljive skupine, npr. starejše, invalide, brezposelne, priseljence, zaposlene, ki so manj izobraženi.

Vseživljenjsko učenje in izobraževanje dokazano povečuje dolžino in kakovost življenja, je učinkovito sredstvo za ohranjanje zdravja in vitalnosti ter zoper demenco.

Več programov in dejavnosti

Dejavnost Zasavske ljudske univerze obsega javnoveljavne izobraževalne programe za odrasle na različnih ravneh, kot so: osnovna šola za odrasle, srednje poklicno izobraževanje, srednje strokovno in poklicno-tehniško izobraževanje, nacionalne

poklicne kvalifikacije, zunanje preverjanje znanja iz tujih jezikov, poklicno maturo in zaključni izpit ...

Drugi del naše dejavnosti so neformalni programi in usposabljanja, kot so tečaji tujih jezikov, tečaji računalništva in digitalne pismenosti, različna usposabljanja za delo in prosti čas ter delavnice za ranljive ciljne skupine ...

Tretji del naše dejavnosti pa sestavljajo različne podporne dejavnosti in projekti. Med temi je Svetovalna dejavnost: ISIO – informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih (Svetovalno središče Zasavje), kjer pomagamo odraslim pri vključevanju v vseživljenjsko učenje. Svetovanje smo nadgradili še z ugotavljanjem in vrednotenjem neformalno pridobljenega znanja. Središče za samostojno učenje (SSU) omogoča samostojno učenje in učenje s pomočjo mentorja s področij računalništva, angleščine, nemščine, ruščine. Učna pomoč (UP) je pomembna podpora udeležencem, ki se šolajo v javnoveljavnih programih, ter podpora priseljencem, ki se samostojno učijo slovenščine. Večgeneracijski center Zasavje (VGC) omogoča brezplačne aktivnosti za opredeljene ranljive ciljne skupine: računalniške, jezikovne tečaje, različna predavanja in ustvarjalne delavnice, bralne skupine. Center omogoča različnim generacijam vsakodnevnih priložnosti za izmenjavo izkušenj oziroma znanja ter za medsebojno učenje in druženje.

Za učenje je vedno pravi čas

Vseživljenjsko učenje je radost in moč. Za učenje je vedno pravi čas, samo odločiti se je treba. V hitro spreminjajočem se svetu bo učenje naše glavno delo, če bomo želeli ostati v koraku s časom.

Polona Trebušak, direktorica Zasavske ljudske univerze, www.zlu.si

RAZVOJNO IZOBRAŽEVALNI CENTER NOVO MESTO

Izobraževanje odraslih kot normalna sestavina življenja

Razvojno izobraževalni center Novo mesto (RIC) je leta 1998 ustanovila občina Novo mesto z namenom izvajanja javnega nacionalnega in lokalnega – občinskega programa izobraževanja odraslih. Dejavnosti izobraževanja odraslih, ki jih kreira naš zavod, prispevajo k dvigu temeljnih zmožnosti in izobrazbene strukture prebivalstva v občini in regiji.

Izobraževanje odraslih je normalna sestavina življenja, ko posameznik nadaljuje učenje in dopolnjuje že doseženo stanje. Je del koncepta vseživljenjskega učenja znotraj faze nadaljnjega izobraževanja. RIC Novo mesto odlikuje šestdesetletna tradicija, ki kaže na stalnost in trdno vpetost v okolje, na drugi strani pa prilagodljivost, saj nenehno sprejemamo nove izzive. Iz zavoda, katerega dejavnost je pred leti v celoti zajemala programe za pridobitev izobrazbe, je RIC Novo mesto prerasel v andragoško središče z raznovrstno programsko ponudbo in močno razvojno dejavnostjo. Z našo ponudbo zagotavljamo odraslim možnosti za pridobitev različnih stopenj izobrazbe, podporo in pomoč pri učenju, različna znanja za prosti čas in boljšo kakovost življenja, še posebej za pripadnike t. i. ranljivih skupin prebivalstva – starejše od 45 let, Rome, priseljence, upokoјence, zaposlene z manj kot štiriletno srednjo šolo, mladostnike – osipnike, tujce, osebe s posebnimi potrebami.

Drugačno od klasičnega šolanja

Izobraževanje odraslih se v mnogih vidikih razlikuje od klasičnega šolanja. Še vedno pa se srečujemo s stereotipnimi predstavami o klasičnem (frontalnem) pouku, ki ga imajo ljudje v svoji predstavi še iz svojih šolskih let, in tipičnem ocenjevanju znanja z ocenami od 1 do 5. Poleg tega mnogi povezujejo učenje s svojimi leti v smislu »Starejši kot si, težje se učiš«. Predvsem udeleženci, ki jih v izobraževanje napoti delodajalec, na prvih srečanjih radi potožijo: »Kaj mi je tega treba, saj dobro opravljam svoje delo« ali »Še malo, pa grem v penzijo, zdaj se mi pa res ni treba več učiti« ali »Prestar/a sem za te stvari«. Ko prebijemo led, hitro spoznajo, da se lahko naučijo marsikaj koristnega tudi za osebno življenje; da izobraževanje odraslih ne pomeni samo sedeti in poslušati učitelja/mentorja, temveč tudi deliti izkušnje, dobre prakse, znanje in spoznati nove ljudi; da preverjanje naučenega ne pomeni postaviti oceno, temveč pomagati osebi, da hitreje, lažje in bolj kakovostno opravi svoje delo oziroma se hitreje in lažje znajde v različnih situacijah.

Brigita Herženjak, vodja svetovalnega središča Novo mesto, in **Katja Volf**, svetovalka svetovalnega središča Novo mesto, <http://www.ric-nm.si/si/>

CENE ŠTUPAR – CENTER ZA IZOBRAŽEVANJE LJUBLJANA

Učenje za vse

Izobraževanje odraslih ima pomembno funkcijo tako na ravni posameznika, ki se v izobraževanje vključuje, kakor tudi za družbo kot celoto. Pomemben je osebni razvoj posameznika, socialna vključenost posameznika in usposabljanje za družbeno angažiranost.

Cilj nacionalnih strateških dokumentov izobraževanja odraslih je omogočiti dostop do priložnosti za učenje čim večjemu številu odraslih prebivalcev ter spodbujati njihovo udeleževanje v izobraževalnih in podpornih dejavnostih. Osnovno načelo javnega interesa na področju izobraževanja odraslih je vseživljenjskost izobraževanja in učenja za vse. Javni interes v izobraževanju odraslih je določen z nacionalnim programom za izobraževanje odraslih, ki ga sprejme Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije, in sicer praviloma za deset let.

Tudi v evropskih dokumentih je vseživljenjsko učenje obravnavano kot način za zmanjšanje socialne izključenosti in revščine ter spodbujanje aktivnega državljanstva; dokumenti poudarjajo potrebo po večji vključenosti nizko izobraženih v izobraževanje.

Številni programi in projekti

Cene Štupar – CILJ je ena izmed največjih organizacij na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji. Ob praznovanju 60-letnice se zavedamo, kako pomembno je, da udeležencem ponudimo aktualne vsebine in različen nabor formalnih ter neformalnih programov. V zadnjih desetih letih smo dosegli velik razvoj na področju srednješolskega in osnovnošolskega izobraževanja za odrasle, pridobivamo licence za potrjevanje in preverjanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij, razširjamo in posodabljam pa tudi ponudbo na področju izobraževanja tujih jezikov in slovenščine za tujce.

Z izvajanjem številnih projektov, financiranih iz različnih evropskih in nacionalnih sredstev, želimo povečati dostopnost znanja čim številnejšim ciljnim skupinam in poudariti pomen vseživljenjskega učenja.

Različne zgodbe in potrebe

Za izobraževanje se odrasli odločajo iz različnih vzgibov. Brezposelni si s pre-kvalifikacijami, dokvalifikacijami, s pri-

dobitvijo nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK) ali z izobraževanjem za pridobivanje splošnih oziroma specifičnih kompetenc povečujejo konkurenčnost na trgu dela, zaposleni si z izobraževanjem povečujejo prilagodljivost na trgu dela ter zmanjšujejo tveganost za brezposelnost. Motivacija upokoјencev za izobraževanje se seveda razlikuje od motivacije za izobraževanje delovno aktivnega prebivalstva in je v večji meri povezana z osebno-stnim razvojem in socialno vključenostjo. Priseljenci se vključujejo v izobraževanja zaradi učenja slovenskega jezika, večje socialne vključenosti in angažiranosti v slovenski družbi.

Opazamo čedalje večjo potrebo vseh odraslih, zaposlenih, brezposelnih, starejših, ljudi z različnimi ovirami po svetovalnih storitvah za vključitev v primerno izobraževanje in svetovalnih storitvah karijerne orientacije, saj se odrasli še posebej želijo ciljno, namensko in terminsko prilagojeno vključevati v njim primerna izobraževanja.

Tudi v starejše se spleča vlagati

Po stereotipnem pogledu se ne spleča vlagati v starejše delavce, ker so pač starejši, in je bolj smotrno in rentabilno vlagati v mlade. Mi pa želimo v okviru različnih projektov, ki so namenjeni starejšim in manj izobraženim, prepričati tako starejše kakor tudi delodajalce o nujnosti izobraževanja tudi za starejše, saj se prebivalstvo in delovna sila stara in bodo delodajalci ob hitro spreminjajočem se tehnološkem razvoju prej ali slej prisiljeni vlagati v starejši kader, saj bo mladih preprosto primanjkovalo. Poleg tega so tisti starejši, ki so zrasli s podjetjem in poznajo njegovo kulturo, navadno podjetju tudi bolj zvesti kakor mladi.

Učenje je luč

Tako pravi japonski pregovor. Tudi če nimate najbolj prijetne izkušnje iz učenja v formalnem izobraževanju, smo zato za vas tukaj mi, izobraževalci odraslih, ki vam skušamo z drugačnimi pristopi in metodami učenja, posebej prilagojenimi za odrasle, učenje prilagoditi, ga osmisliti in narediti prijetnega.

Dragica Glažar in **Maja Rotar**, Javni zavod Cene Štupar – Center za izobraževanje Ljubljana, www.cene-stupar.si

Zbral in priredil G. I.